

Gemeentelijk belastinggebied

Inleiding

De grootste bron van financiering voor gemeenten, is het gemeentefonds. Dit fonds wordt gevoed vanuit de inkomsten van het Rijk. Het Europees Handvest voor de lokale autonomie geeft decentrale overheden expliciet de mogelijkheid om eigen inkomsten te genereren. De Nederlandse Grondwet verankert dat gemeenten deze inkomsten mogen genereren door belastingen te heffen. Ongeveer 12% van de inkomsten komt binnen door als gemeente zelf belastingen te heffen. In Leeuwarden is het totale bedrag aan opbrengsten gemeentelijke belastingen ruim 78 miljoen (2022).

Waarom lokale belastingen?

- verantwoording af te leggen over financiële keuzes
- een buffer op te bouwen
- maakt het mogelijk om de verdeling tussen inkomsten en uitgaven af te stemmen op plaatselijke voorkeuren.

Waaruit bestaan de gemeentelijke belastingen?

De gemeentelijke belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies (rechten en leges).

Algemene belastingen

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. De gemeenteraad kan bepalen waarvoor deze opbrengsten worden ingezet. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerende zaakbelasting en precario. Andere voorbeelden zijn de hondenbelasting en de toeristenbelasting, al heeft de gemeenteraad van Leeuwarden er voor gekozen om deze opbrengsten vooral te gebruiken voor kosten van de toeristische infrastructuur en voor de hondenuitlaatvoorzieningen.

Retributies en kostendekkendheid

De retributies vallen uiteen in bestemmingsheffingen en leges. De gemeentewet schrijft voor dat de opbrengst van afvalstoffenheffing, rioolheffingen, leges en rechten de uitgaven niet mogen overstijgen. De kostendekkendheid mag dus maximaal 100% zijn. Dit geldt overigens niet per afzonderlijk tarief maar voor groepen van samenhangende tarieven (bijv. paspoorten en rijbewijzen). Het gaat hier met name om de heffingen waar een relatie is tussen het gebruik van een bepaalde voorziening/ dienst en het betalen voor deze voorziening/dienst.

De belangrijkste retributies zijn de leges, vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst. Deze dienst levert met name individueel voordeel op. Zo betalen inwoners van de gemeente een bijdrage voor het aanvragen van een paspoort of vergunning. Ook voor de leges geldt dat deze niet meer dan kostendekkend mogen zijn.

Wat zijn de voorwaarden voor het heffen van belastingen?

Er zijn belangrijke voorwaarden verbonden aan het heffen van belastingen door gemeenten:

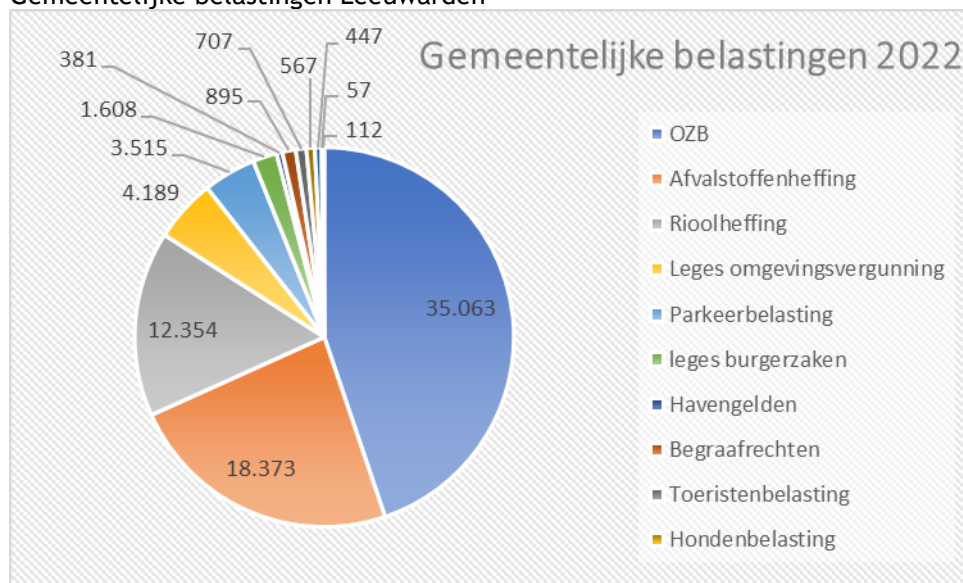
- Gemeenten heffen alleen belastingen die in de Gemeentewet of in andere wetten specifiek zijn benoemd
- Gemeentelijke belastingen mogen niet naar winst, vermogen of inkomen worden geheven
- Voor de belasting oplegging hebben we juridisch te maken met verschillende wet- en regelgeving. Voorbeelden hiervan zijn: grondwet, gemeentewet, verordeningen, beleidsregels.
- Daarnaast staat het gemeenten vrij belastingen wel of niet te heffen. Zo heffen niet alle gemeenten een hondenbelasting of een toeristenbelasting. Alleen de OZB, de afvalstoffenheffing en rioolheffing worden door vrijwel iedere gemeente geheven.
- De (beoogde) financiële gevolgen van het invoeren van een heffing of belasting zullen in de begroting moeten worden opgenomen. In de begroting is een paragraaf opgenomen met betrekking tot de lokale heffingen. In deze paragraaf zal een overzicht staan van de geraamde inkomsten, wordt er aandacht besteed aan het beleid, de lastendruk, de tarieven en het kwijtscheldingsbeleid. Ook is hier per belastingsoort de kostendekkendheid opgenomen.

- De verordening moet voor aanvang van het belastingjaar worden vastgesteld en bekend gemaakt. Immers belastingplichtige moet weten waar hij aan toe is voor aanvang belastingjaar/belastingplicht.
- Een belasting moet objectief bepaalbaar en niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel zijn.

Hoeveel belasting heffen gemeenten?

De begrote opbrengst uit algemene belastingen en retributies bedraagt 10.161 miljard euro per jaar (2019, COELO). De gemeentelijke belastingen vormen daarmee een cruciaal onderdeel van de middelen die een gemeente tot zijn beschikking heeft.

Gemeentelijke belastingen Leeuwarden



Wie bepaalt de hoogte van de belastingen?

De gemeenteraad bepaalt ieder jaar de hoogte van de belastingen. Tijdens de behandeling van de begroting worden de geraamde inkomsten vastgesteld. Daarnaast wordt door de gemeenteraad voor iedere afzonderlijke belasting een verordening vastgesteld. In de verordening staan de voorwaarden, tarieven en uitgangspunten voor de betreffende belasting.

Wat valt er te kiezen voor de gemeenteraad?

De gemeenteraad heeft een aantal vrijheden waar het de invulling van het gemeentelijk belastinggebied betreft. Zo kan besloten worden over:

- de hoogte van de tarieven en totale opbrengst van belastingen
- de belastingen die de gemeente heft (artikel 216 gemeentewet)
- de verdeling van belastingdruk over bijvoorbeeld burgers en bedrijven

Mogelijkheid tot kwijtschelding

Voor sommige gemeentelijke belastingen kan kwijtschelding worden aangevraagd. Dit houdt in dat een deel of de gehele heffing kan worden kwijtgescholden wanneer het inkomen en het vermogen onder bepaalde grenzen liggen. Gemeenten en waterschappen kunnen zelf bepalen welke belastingen en heffingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen.

Het is aan de gemeenteraad of er kwijtschelding mogelijk is, voor welke heffingen en in welke mate.

In Leeuwarden zijn de beleidskeuzes zeer ruimhartig toegepast:

1. Kwijtschelding (al dan niet deels) is mogelijk voor: OZB woningen, rioolheffingen woningen en afvalstoffenheffing en voor de precariobelasting voor woonschepen en woonwagens;
2. Landelijk is de kwijtscheldingsnorm om de kosten van bestaan aan te duiden gesteld op 90% van de bijstand, maar als lokale overheid mag je deze ophogen naar 100%. De gemeente Leeuwarden hanteert de norm van 100%.
3. De kwijtscheldingsnorm voor pensioengerechtigden: Landelijk wordt aangesloten bij de bijstand voor pensioengerechtigden, maar als lokale overheid mag je de norm op de netto AOW zetten (deze is veel hoger). De gemeente Leeuwarden hanteert de norm van netto AOW.
4. De lokale overheid mag kosten van kinderopvang meenemen als uitgave in de berekening van de betalingscapaciteit. De gemeente Leeuwarden houdt bij de toets rekening met de kosten voor kinderopvang.
5. De lokale overheid mag bepalen dat ondernemers in aanmerking komen voor kwijtschelding van hun privé aanslag. De gemeente Leeuwarden biedt ondernemers deze mogelijkheid.

Kwijtscheldingen	Jaar 2022
Verzoeken	15.048
Automatische toets IB	
Handmatig beoordelen	
Kwijtschelding afvalstoffen	1,613,000
Kwijtschelding OZB	15.000
Kwijtschelding riool	416.000
Totaal kwijtschelding	2,119,000

Wet WOZ

Als uitvoerder van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) bepaalt de gemeente jaarlijks de waarde van alle onroerende zaken (woningen, bedrijfspanden, gronden, etc.) binnen de eigen gemeentegrenzen.

De WOZ-waarde van een object bepaalt de hoogte van de aanslag voor de onroerendezaakbelasting (OZB) en de rioolheffing. Ook de Belastingdienst en het waterschap gebruiken de WOZ-waarde voor de heffing van belasting.

De Waarderingskamer houdt toezicht op de kwaliteit van de WOZ-taxaties die gemeenten doen. Elk jaar voeren ze een inspectie uit en bij groen licht krijgt de gemeente toestemming om 'te beschikken' en de aanslagen te versturen.

De gemeente Leeuwarden heeft bijna 74.000 WOZ-objecten die jaarlijks getaxeerd worden.

Modelmatige waardebeoordeling

De taxateurs van de gemeente gebruiken voor de waardebeoordeling een vergelijkingsmethode, ook wel bekend onder de naam modelmatige waardebeoordeling. Zowel verkoopcijfers als de kenmerken van een woning spelen daarbij een rol. De WOZ-waarde is de marktwaarde rekening houdend met enkele waarderingsvoorschriften. Voor andere WOZ-objecten dan woningen, zoals bedrijfspanden worden (ook op een modelmatige wijze) andere taxatiemethodieken toegepast, omdat er andere vormen van marktgegevens beschikbaar zijn, zoals huurprijzen.

Recht op het maken van bezwaar en NCNP

Men kan binnen zes weken na het ontvangen van de WOZ-beschikking of aanslag een bezwaarschrift indienen. Dit is heel eenvoudig en kan zowel digitaal als per post. Veel mensen besteden het bezwaar maken uit aan zogenaamde no-cure-no-paybureaus (NCNP). De trend laat een enorme

toename zien van het aantal NCNP-bezwaren. Waar het in 2019 nog iets minder dan 50% betrof, was dat in 2022 al bijna 80%. Naast de proceskostenvergoeding die betaald moet worden aan een NCNP, kost de afhandeling twee keer zoveel tijd ten opzichte van een particulier bezwaarschrift. Dit zit in het feit dat deze bezwaren veel administratieve handelingen kosten. Zo vragen ze veel extra informatie op en willen ze altijd gehoord worden.

Leeuwarden	2019	2020	2021	2022
Bezwaren	1.043	1.289	2.004	1.749
NCNP	501	571	938	1.254

Invordering

De overheid en daarmee ook gemeenten zijn bij het innen van belastingen gebonden aan de regels van de Invorderingswet. De wetgever stelt dat schuldeisers mede veroorzakers zijn van problematische schulden. Dit met het oog op de opstapeling van de Wettelijke Incasso Kosten (WIK) als er meerdere schuldeisers zijn. Vandaar dat wij eigen deurwaarders in dienst hebben met oog voor het sociaal invorderen. Het beleid van de gemeente Leeuwarden m.b.t. het invorderen is te vinden in de Leidraad invordering.

Kengetallen Invordering	Jaar 2022
Herinneringen	9.857
Aanmaningen	5.861
Dwangbevelen	2.263
Betalingsregelingen	2.849
Storneringen	6.794

Afdeling Belastingen

De afdeling Belastingen bestaat uit ongeveer 30 mensen en is verantwoordelijk voor het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ). De afdeling is opgedeeld in een cluster Heffen & Invorderen, een cluster Waarderen en een Staf. De afdeling is onderdeel van het Shared Servicecentrum (SSC) van de gemeente Leeuwarden. Het SSC ondersteunt de werkzaamheden van het bestuur en het ambtelijk apparaat.

Het Shared Servicecentrum werkt zowel voor interne als ook externe klanten. De gemeenten Texel en Vlieland zijn externe klanten van de afdeling Belastingen, waarvoor wij de belastingtaken en WOZ uitvoeren.